

SCIENCE TIME

Общество Науки и Творчества

*Международный
научный журнал*

Выпуск №11/2020

**Материалы Международных научно-практических мероприятий
Общества Науки и Творчества (г. Казань)
за ноябрь 2020 года**

ОНТ

Общество Науки и Творчества

КАЗАНЬ

2020 год

Журнал «Science Time»: Материалы Международных научно-практических мероприятий Общества Науки и Творчества за ноябрь 2020 года / Под общ. ред. С.В. Кузьмина. – Казань, 2020.

Выходные данные для цитирования:
Science Time. – 2020. – № 11 (83).

ISSN 2310-7006

Редколлегия:

1. Муратова Н.Ф. – кандидат филологических наук, доцент Университета журналистики и массовых коммуникаций Узбекистана, г. Ташкент, Узбекистан.
2. Шумакова С.Н. – кандидат искусствоведения Харьковской государственной академии культуры, г. Харьков, Украина.
3. Равочкин Н.Н. – кандидат философских наук, доцент Кузбасской государственной сельскохозяйственной академии, г. Кемерово, Россия.
4. Никитинский Е.С. – доктор педагогических наук, профессор Университета «Туран-Астана», г. Нур-Султан, Казахстан.
5. Волженцева И.В. – доктор психологических наук, профессор Переяслав-Хмельницкого государственного педагогического университета им. Г.С. Сковороды, г. Переяслав, Украина.
6. Муталиева Л.М. – кандидат экономических наук, доцент Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева, г. Нур-Султан, Казахстан.
7. Акимжанов Т.К. – доктор юридических наук, профессор Университета «Туран», г. Алматы, Казахстан.
8. Хусаинова Р.А. – доктор фармацевтических наук, доцент Ташкентского фармацевтического института, г. Ташкент, Узбекистан.
9. Ильященко Д.П. – кандидат технических наук, доцент Юргинского технологического института Томского политехнического университета, г. Юрга, Россия.
10. Анисимова В.В. – кандидат географических наук, доцент Кубанского государственного университета, г. Краснодар, Россия.

Материалы данного журнала размещаются в НЭБ eLibrary.

Для студентов, магистрантов, аспирантов и преподавателей, участвующих в научно-исследовательской работе.

© Коллектив авторов, 2020.

СОДЕРЖАНИЕ

Раздел «Культурология»

- Стр. 5 Абдуллина Н.Ө., Айдарбек Қ.Ж. Терминдік бірліктерді когнитивтік құрылымдармен байланысы негізінде қарастырудағы метафораның рөлі
Стр. 12 Тесленко Т.И. Работа над художественным образом на уроках эстрадного вокала

Раздел «Правоведение»

- Стр. 15 Гусейнов А.В. Презумпция невиновности в решениях Конституционного суда РФ
Стр. 20 Жолудева П.А. Актуальные проблемы вины в гражданском праве Российской Федерации
Стр. 25 Полякова Е.Л. Криминологическая характеристика преступности несовершеннолетних
Стр. 30 Полякова Е.Л. Общепрофилактическая деятельность участкового уполномоченного полиции
Стр. 35 Рябинина Н.А. Актуальные проблемы уголовно-правовой охраны отношений в сфере ведения единых государственных реестров
Стр. 41 Рябинина Н.А. Квалификация преступлений за фальсификацию единого государственного реестра юридических лиц, реестра владельцев ценных бумаг и системы депозитарного учета (ст. 170.1 УК РФ)

Раздел «Образование»

- Стр. 48 Белоусова Г.А. Форма интеграции образовательных областей в организации работы ДОО в рамках регионального проекта развивающей практики наставничества «Старт в будущее»

Раздел «Экономика и управление»

- Стр. 52 Изюмникова С.А., Кабанина А.В. Как увеличить продажи в розничном магазине

Раздел «Здоровье и медицина»

- Стр. 56 Федаш В.В. Ассоциированность инсулиновой резистентности с гипертонией и риском сердечно-сосудистых заболеваний

ТЕРМИНДІК БІРЛІКТЕРДІ КОГНИТИВТІК ҚҰРЫЛЫМДАРМЕН БАЙЛАНЫСЫ НЕГІЗІНДЕ ҚАРАСТЫРУДАҒЫ МЕТАФОРАНЫҢ РӨЛІ

*Абдуллина Назгүл Өтегүлқызы,
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық
университеті, Алматы, Қазақстан
E-mail: nazgulua@mail.ru*

*Айдарбек Қарлығаш Жамалбекқызы,
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық
университеті, Алматы, Қазақстан*

E-mail: aidarkar_10@mail.ru

Түйіндеме. Бұл мақалада терминологиялық бірліктердің метафоралануына қатысты мәселелер қарастырылады. Дәстүрлі түрде метафора көркем әдебиеттің басты әдіс-тәсілдерінің бірі болып қарастырылады, және де сөзжасам үдерістерін сипаттауда морфологияда, сөздің семантикалық мағынасын анықтауда лексика және фразеологияда қолданылады. Авторлар бұл мақалада метафоралануды адамның ойлау қабілетін іске асыратын когнитивтік үдерістерді ғылымның гуманитарлық салаларындағы кейбір терминдер негізінде қарастырады. «Кеңістік» тілдік бірлігін терминологиялық тіркестердің құрамдас компоненті ретінде бағдарлау метафоралары (Дж. Лакофф, М. Джонсон) ретінде аса назар аударады.

Кілт сөздер: метафора, термин, когнитивтік құрылымдар.

Ғылыми танымның басты мәселелерінің бірі болып танушы субъектінің анықталып тұрған нысанды қоршаған орта заңдылықтарына сәйкес ұғынып, өз санасында ұғым мен оның аталымы туралы түсінік-көрініс қалыптастыру болып табылатынын білеміз. Бұл тұрғыда әлемде әр мезет сайын пайда болып жатқан жаңа нысандар (құбылыстар, әрекеттер) мен олардың атаулары адам санасында когнитивтік құрылым ретінде олар пайда болғанша дейін бар ұғым көріністерімен байланыса құрылатыны да сөзсіз. Осындай жағдайда жаңа тілдік бірліктердің пайда болуы бір жағынан тілді байытады десек, екінші жағынан жаһандану үдерісі негізінде басқа тілдерге кіріп, оларға зор әсер ете бастайды. Кірме тілдік бірліктердің қабылдану-қабылданбауы немесе олардың өзі кіріп тұрған ұлт тіліне тигізетін әсері (мысалы, ағылшын, неміс, француз, т.б. тілдері экспансиясы – *компьютер, маклер, супервайзер, валюта, брокер, ассоциация, корпорация, флэш, офис, парламент, супер..., гипер..., т.б.*), кірме тілдік бірліктердің ұлт тілінде фонологиялық өзгеріске ұшырап, сол тілдегі сөзжасам қағидаттарына сәйкес өзгеруі (*шофер – шопыр, медаль – медәл, таволга – тобылғы, философия – пәлсапа, география – жағрапия, товар – тауар, т.б.*),

оның семантикалық мағынасына сәйкес аударылуы (*графика – кескіндеме, гравюра – нақыш, командировка – іссапар, символ – рәміз, самолет – ұшақ*, т.б.) тәрізді мәселелер алуан түрлі факторларға байланысты болады. Мұндай сұрақтардың әлі күнге дау туғызып келе жатқандығы сөзсіз, және жақын арада шешіле қоймайтын мәселелер қатарына жатқызылатыны да анық байқалады. Осы жерде тіл адам танымының басты құралы екенін естен шығармай, жоғарыда аталған тілдік бірліктердің когнитивтік үдерістерге сәйкес ұлт тілінде қалыптасатынын көреміз, және де бұл үдерістер концептуалдау мен категориялау арқылы іске асатыны, ал олар өз кезегінде ұқсастыру, сәйкестендіру, логикалық пайымдау, жіктеу, топтау тәрізді әрекеттер негізінде болатыны баршаға мәлім. Когнитивист ғалымдардың айтуы бойынша осы үдерістерге тұғырлық болатын метафора немесе метафоралану үдерісі. Тіл білімінде метафораны аса зор ынтызарлықпен зерттеп, жалпы адамзат өміріндегі неғұрлым маңызды әрекеттердің барлығын метафора қатарына жатқызуға болатынын батыстың әйгілі тілші-ғалымдары Дж. Лакофф пен М. Джонсон айтады: «өз табиғаты бойынша метафоралар адамның ақиқат болмыс нысандарын түсінуін іске асыратын феномендер» [5, б. 208].

Дж. Лакоффтың келесі сөздерінен жалпы ұғымның мән-мағынасын айқындауда нақты іс-әрекеттер жататынын байқаймыз: «Любая адекватная теория понятийной системы человека должна объяснять, как понятия 1) основаны; 2) структурированы; 3) взаимосвязаны; 4) определены» [5, б. 139]. Аталған әрекеттердің түп-тамырында метафоралану үдерісі іске асып, білім бірліктерінің адам санасында сақталуы да, қажет кезінде ойдан шығарылып, тілдік бірліктер арқылы қауымдастық мүшелері арасында таратылуы да осыған байланысты болатынын келтіреді: «в основе процессов метафоризации лежат процедуры обработки структур знаний – фреймов и сценариев. Знания, реализующиеся во фреймах и сценариях, представляют собой обобщенный опыт взаимодействия человека с окружающим миром – как с миром объектов, так и с социумом. Особую роль играет опыт непосредственного взаимодействия с материальным миром, отражающийся на языковом уровне, в частности, в виде онтологических метафор» [5, б. 9]. Ғалымның бұл сөздерін қорытындылай келе, метафора объектілік шынайы өмір нысандарының субъекттің өзін қоршаған әлемді ішкі түйсікпен ұғынып, ол туралы санада белгілі бейне-көрніс қалыптастыруын қамтамасыз ететінін көреміз.

Орыс ғалымы Г.В. Гак метафораның сөзжасам құралы ретінде тілдің лексикалық және фразеологиялық құрамын байытатын бірден бір әдіс екенін атай отырып, оның шынайы өмірдегі алуан түрлі ұғымдарға атау беру қабілетін номинативтік жұмсалымдығы ретінде көрсетеді. «Метафора служит одним из наиболее распространенных способов пополнения лексического и фразеологического инвентаря языка, давая названия объектам, принадлежащим к самым разным сферам действительного мира: хребет горы, быки моста и др... Способность метафоры участвовать в процессах вторичной и косвенной

номинации можно определить как ее номинативную функцию, присутствующую в метафорах всех типов» [8, б. 65]. Бұл жерд егі ғалымның сөздерін метафораны тек лексика және фразеология аясында ғана емес, сонымен қатар, терминология саласында да метафора жаңа терминдерді әрі жасау, әрі ұғынып-түсіну үшін қолданылатын басты құрал деп толықтыруға болатынын алға тартамыз. Өйткені, жоғарыда атап кеткеніміздей, ұғымдардың мән-мазмұнын (көп жағдайларда, жаңа ұғымдар атауларын, термин сөздерді) метафоралық анықтама негізінде ғана ұғынып, кейіннен оған толық дефиниция – өзіне тиесілі анықтамасын беріп жатамыз. Негізгі тілдік бірліктері терминдерден тұратын жаңа білімді, соның ішінде ғылыми білімді нақты түсіндіріп, атап беру алғашқыда қиындық туғызады. Осы жерде әйгілі физик Альберт Эйнштейннің Ж. Адамарға берген сұхбатында өз шығармашылық ойлау үдерісіндегі тілдің алатын орны туралы: «Өздерінің жазылуы немесе айтылуы бойынша сөздер менің жеке ойлау үдерісімде айтарлықтай орын алмайтын сияқты. Ойлау элементтері ретінде физикалық шынайы заттар түсінікті-түсініксіз образдар мен таңбалар арқылы менің ішкі түйсігімде түзіліп, мәлімет ретінде беріледі. Бұл образдар менің ой-санамда пайда болып, дамып, іске асады. Әрине, бұл образдар мен логикалық ұғымдар арасында біршама байланыс болады. Мен сөздер мен басқа символдарды екінші кезеңге, ассоциациялық ойын аяқталып, құрылымдар құрылып болғаннан кейінгі кезеңге ғана қоямын. Осы екінші кезеңде олар (сөздер) арқылы ойда пайда болған образдар қайта шығарылып, басқа адамдармен ой бөлісу мүмкіндігі туады. Өз ойымда туындаған образдарды, жаңалықтарды басқа адамдарға түсіндіріп, атап беру – мен үшін ең қиыншылық туғызатын кезең», – деген екен [1, б. 80].

Эйнштейннің айтуы бойынша шығармашылық ойдың ең негізгі элементтері – кейіптік және қимыл-әрекеттік образдар. Ал келесі кезеңде осы образдарды тілдік немесе таңбалық белгі арқылы кейіптеу – атау үдерісі – өте қиын іс. Осы жерде білім анықтамасын метафора арқылы жеткізу – метафораны тек дәстүрлі түрде қалыптасқан көркем әдебиет немесе өнер саласының термині ретінде қарастырудан анағұрлым жоғары – когнитивтік тұрғыдан, демек, ғылым салаларының барлығында іске асатын аса маңызды әрі танымдық үдеріс, әрі тілдік әдіс-тәсіл ретінде қарастыруды мүмкін етеді.

Бұл тұрғыда Дж. Лакофф келесідей тұжырым айтады: «Метафора позволяет нам понимать довольно абстрактные или по природе своей неструктурированные сущности в терминах более конкретных или, по крайней мере, более структурированных сущностей» [6, б. 133]. «Метафоризация основана на взаимодействии двух структур знаний – когнитивной структуры «источника» (source domain) и когнитивной структуры «цели» (target domain). В процессе метафоризации некоторые области цели структурируются по образцу источника, иначе говоря, происходит «метафорическая проекция» (metaphorical mapping) или «когнитивное отображение» (cognitive mapping)» [5, б. 9]. Ғалым қорыта келе, метафоралық модель – үлгілерді, онтологиялық метафоралардың

бірқатарын сипаттап береді: мысалы, *айтыс – соғыс, махаббат – өмір, өмір – жол, уақыт – ақша*, т.б. меатфоралар үлгілерін толық анықтап береді. Бір концепттің екіншісіне қатысты метафоралық құрылымдық күйде болатын жағдайларын *құрылымдық метафоралар* деп атайды. Мұндай құрылымдық метафоралардан концептке қатысты жалпы концепттер жүйесін құру қабілетіне байланысты *ориентациялық метафоралар* бар екенін атайды. Бұл метафоралар адамзат өміріне қатысты нысанның кеңістікте орналасуының байырғы тілдік фактілер ретінде қалыптасуының ішкі (интенционалды) түйсік арқылы берілуін өз бойына сіңіреді: *алыс – жақын, асты – үсті, жоғары – төмен, оңға – солға, алға-артқа* тәрізді концептуалдық жүйе бірліктері бұл тұрғыда адамзаттың сезімдік, эмоциялық білімін де өз бойына қамтиды: *төбем көкке жеткендей, жерге кіріп кете жаздау – демек, жоғары – жақсылық, қуаныш; төмен – жамандық, қынжылу, өкіну*. Мұндай метафоралық модельдер қоршаған орта туралы білімнің субъект тарапынан ұғынып, түсініп, оның ой-санасында белгілі когнитивтік құрылымдар қалыптасуының дәлелі бола алады. Және олар тіл арқылы репрезентацияланып, ұғымдар мен олардың атаулары арасындағы семантикалық арақатынастың көрсеткіші болып табылады. Көрсетілген мысалдар жалпы сөздерге қатысты болғанымен, ендігі жерде біз терминдік бірліктер қатарынан метафора сипатын иемденген тілдік бірліктердің концептуалдық жүйесін *кеңістік* концептінің негізінде қарастырып көреміз.

Жоғарыда айтып кеткеніміздей, концептуалдық жүйенің негізін «семантикалық сөз таптарына» жақын, нысандар, олардың мәні, құрылымы, іс-әрекеті, мекені, жағдаяты, уақыт белгілері тәрізді концепттер құрайтынын Р. Джекендорффтың көзқарасын қолдаушылар алға тартады. Бұл пікір менталды лексикон құруға лайықты грамматикалық категориялардың тіл қалыптасудан көш ерте, адамның қоршаған әлемді танып, білім құру үдерісінде концептуалдық негіздер түзуімен сипатталады [3, б. 18]. Бұл пайымға байланысты шынайы өмірде бар нысандардың бәрі олардың атаулануына дейін де адам санасында қоршаған орта туралы көрініс ретінде тәжірибе негізінде білім құруы арқылы анықталады. Мысалы, ең байырғы концепттер қатарына адамның тұрмыс-тіршілігіне, философиялық, діни наным-сенімдеріне, мәдениетіне байланысты концепттер жататыны баршаға мәлім дүние. Жоғарыда атап кеткеніміздей, Дж. Лакоффтың айтуынша, уақыт-кеңістік, жақсы-жаман, өмір – өлім, жер – су, адамның негізгі қимыл әрекетіне байланысты, т.с.с. концепттер ең байырғы ұғымдармен байланысты [5].

Сонымен, кеңістік әлемдегі барлық тілдердегі ұлттық тілдік бейненің нысаны болғандықтан, оның тілде репрезентациялануына жалпы шолу жасап көрелік. Егер кеңістік ұғымына әлемдегі бар нәрселердің белгілі бір аумақта орналасуы арқылы қарайтын болсақ, бұл кең ұғым концептосферасына түрлі тілдік бірліктер, соның ішінде анық концептуалдық белгілері бар *жер, су, тау, бағыт, бағдар, орналасу, жоғары, төмен, алыс, жақын, кең, ірі*, т.с.с бірліктер кіріп, кеңістік метафоралық моделдерінің қалыптасуына жағдай жасайды: *жер – ана, жер мен көктей, ұлан – гайыр жер, ұшан – теңіз көл, көз жетпес кеңістік,*

т.б. тілдік репрезентациялар қатарынан табылатын кеңістік концептуалдық құрамдас компоненттері қатарын жалғастыра беруге болады. Орыс когнитивтік лингвистикасында бұл концептті зерттеуде бірнеше бағыт қалыптасқан: 1) мәдени құндылықтарға байланысты адамдардың кеңістікті құру мақсатындағы әрекеттері (П. Флоренский, М. Бахтин, Ю. Лотман); 2) кеңістікті әлем суретімен байланыстырады (Г. Гачев, В. Топоров); 3) кеңістікті әлемнің тілдік бейнесімен байланыстырады (Т. Цивьян, С. Никитина); 4) кеңістікті мәтін лингвистикасымен байланыстырады (О. Москальская), кеңістікті көркемсурет мәтін құрылымының элементі ретінде қарастырады (М. Лотман, Б. Успенский) [7, б. 77].

Кеңістікті зерттеу маңыздылығы В.В. Колесовқа оны идеал ұғымымен байланыстыруды мүмкін етті: «идеал представлен не во времени, а пространственно, наполняя собой другое место; он не творится с нами, его можно отыскать, найти (в буквальном смысле слова найти, то есть дойти до него)» [2, б. 135]. Осы тұжырымдарды алға тарта отырып, біз *кеңістік* тілдік бірлігінің концепт ретінде қабылдануының дау туғызбайтынын көреміз, демек, осы бірліктің бойынан концептуалдық белгілер іздемей-ақ, бірден оның терминологиялық сөздіктердегі терминдер арқылы репрезентациялануына көшуді жөн көреміз.

Сонымен, жоғарыда келтірілген бағыттарға сәйкес, *кеңістік* концептуалдануын қарастыруды бірінші бағытта – мәдени құндылықтарға байланысты әрекет жасау арқылы репрезентациялануын қарастырып, бұл бағыт бойынша келесідей репрезентациялар анықталды. Мысалы, *айналым (экон.), айналысқа ақша шығару (экон.), алым – салым, алып – сату (экон.), алыс – беріс қатынастары (экон.), әрекетсіздік (психол.), бағдарлау рефлексі (психол.), бағдарлама жасау (іс-ағаз.), кеңістік иллюзиялары (психол.), кеңістікті аңғару (пед., кері байланыс (психол.), кері қапсыра ұстау (спорт.), кері қозғалыс (саяс.), кері секіру (спорт), кері экспорт (экон.), кері сөздік (лингв.), енгізу (экон.), енгізу; соғу (спорт), қуалап жарысу (спорт), қуғын – сүргін (саяси)* т.б.

Кеңістіктің әлемнің тілдік бейнесіне қатысты көрініс табуына байланысты: *жер, су, әлем, жол, бағдар, жоғары, төмен, орта, шығыс, кіріс*, т.б. концепттермен жасалып тұрған терминдік тіркестер: *жер аудару (саяси), жерге жеке меншік монополия (экон.), жергілікті басылым (мәдениет), жергілікті өкімет (саяси), жергілікті тауар (экон.), су алмасуы (экон.), су астындағы жаттығу (спорт), су балансы (экон.), су қоры (заң), су заңдары (заң), әлемдік мәдениет (мәден.), әлемдік мәміле (экон.заң), әлеми түйсік (философ), жоғары әуен (өнер), жоғарғы база (экон.), жоғарғы білім (пед), жоғарғы дәрежелі бірлескен мәміле (саяси), жоғарғы және төменгі комедия (өнер), төмендету, арзандату (экон.), төменгі палата (саяси)*, т.б.

Сонымен, *кеңістік* концептуалдық модель-үлгісін құру үдерісінде терминдік бірліктердің келесі белгілерге байланысты жіктелуін көреміз:

1. Нысанның кеңістікте орналасу орнына байланысты (*жоғарғы база (экон.), жоғарғы білім (пед), төменгі палата (саяси), т.б.*).

2. Нысанның кеңістік ұғымына қатысты әрекет ету немесе басқа объект тарапынан әрекетке ұшырауына байланысты (*қуалап жарысу (спорт), қуғын – сүргін (саяси), т.б.*).

3. Қазақ тілдік бейнесінде қалыптасқан когнитивтік ұлттық мәдени-психологиялық сипаттар негізінде (*тосқауыл қою (спорт), тосын сөз (лингв.), төрелік (заң), қазанама (мәдени), т.б.*).

Кеңістік концептінің терминдік бірліктер арқылы репрезентациялануы түрлі терминдік тіркестердің құрамдас бөлігі ретінде басқа концепттердің (*жер, су, бағдар, бағыт, шек* т.б.) қолданылуы, терминдік тіркес құрамындағы шеттілдік құрамдас компоненттер анықтап тұрған мағынаның қазақ төл сөздері арқылы анықталатынын көрсетеді.

Жоғарыда қарастырған терминдік бірліктердің концептуалдық белгілерін зерттей келе, олардың терминдік бірлік құрамында атқаратын маңызы осы үш ерекшеліктің де термин бойынан байқалатынын көреміз. Жоғарыда айтылған әлемдегі барлық нысандар мен олардың атаулары арасындағы байланыс тіл иесінің санасында қарабайыр көріністер түзеді, ал бұл өз кезегінде нысан туралы тұрмыстық, күнделікті қолданыс кезінде түзілетін ұғымдар қалыптастырады. Кеңістік концептінің терминдік бірліктер құрамдас компоненті ретінде үлкен көлемді, әлі де зерттеуді талап ететін бөлікті құрайтынын байқаймыз. Бұл жағдайда *ашық – жабық, кіріс – шығыс, алды – арты, орта – шет* тәрізді кеңістік концептуалдық жүйесінен орын алатын көптеген терминдік бірліктерді мысал ретінде келтіре аламыз: *жағдаятқа сәйкестелмеген белсенділік (психол.), жағымды әсер қалдыру (психол.), жабық бекініс (спорт), жабық метафора (лингв.), жабық сауалнамалар (мәдени), жабық ұйқас (лингв.), кері қозғалыс (саяс.), кері экспорт (экон.), кері сөздік (лингв.), оңға шаншу (спорт), орташа табыс (экон.), қарсы тәсіл (спорт), қарсы соққы (саяси), қарсы құда (этно. негізгі екпін (лингв.), межелеу сызығы (саяси)* т.б.

Сонымен, қорыта келе біз метафораның және метафораланудың жалпы адамның ой-сана үдерістерінің іске асырылуында аса зор рөл атқарып қоймай, санада метафоралық модельдер туындауын және олардың білім мен тәжірибені сақтап, тарату үдерісінде бірден бір құрал екенін көреміз. Тілдегі метафоралану әдісі тек лексикалық және фразеологиялық бірліктерге тән болып қоймайтынын, когнитивист ғалымдардың айтуы бойынша тілдік бірлік өз бойына сіңірген семантикалық мағыналардың барын қамти отырып, сөздің коннотациялық, сигнификаттық мағыналарына байланысты терминдік тіркестердің құрамынан концептуалдық белгілеріне сәйкес табылатынын байқаймыз.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Адамар Ж. Исследование психологии процесса изобретения в области математики. – М.: Советское радио, 1970. – 152 с.
2. Колесов В.В. Жизнь происходит от слова... / В.В. Колесов. – СПб, 1999. – 135 с.

3. Кубрякова Е.С. Проблемы представления знаний в современной науке и роль лингвистики в решении этих проблем // Язык и структура представлений знаний. – М.: ИНИОН РАН. – 1992. – № 18.
4. Қазақша-орысша қоғамдық ғылымдар терминдерінің сөздігі / Ред. басқ. Ө.Айтбайұлы. Фирма «ОРНАҚ» ЖШС. – Алматы, 2010. – 656 б.
5. Лакофф Дж. Метафоры, которыми мы живем. – 1984.
6. Lakoff G. The contemporary theory of metaphor // Metaphor and thought / Ed. By Ortony A. Cambridge. – 1993. – P. 245.
7. Маслова В.А. Архетип границы как модель восприятия пространства // Новые парадигмы и новые решения в современной лингвистике / Под ред. М.В. Пименова. – Кемерово, 2013. – 128 с.
8. Метафора в языке и тексте. – М.: Наука, 1988. – 176 с.
9. Новые парадигмы и новые решения в современной лингвистике / Под ред. М.В. Пименова. – Кемерово, 2013. – 128 с.

РАБОТА НАД ХУДОЖЕСТВЕННЫМ ОБРАЗОМ НА УРОКАХ ЭСТРАДНОГО ВОКАЛА

*Тесленко Татьяна Ивановна,
Луганская государственная академия культуры
и искусств имени М. Матусовского, г. Луганск*

E-mail: teslenkot2@mail.ru

Аннотация. В данной работе рассматривается специфика работы над музыкальным произведением в специальном классе эстрадного вокала. Основное внимание уделяется методам работы над художественным образом.

Ключевые слова: музыка, вокал, эстрада, образ.

В современной культуре эстрадное вокальное искусство занимает особое место. Это объясняется доступностью, разнообразием стилей, наличием ярких индивидуальностей среди исполнителей, эмоциональной насыщенностью на основе синтеза искусств (вокал, хореография, инструментальное сопровождение, театрализация).

В вокальной музыке объединяются:

- идея, заложенная автором музыки;
- идея автора текста;
- деятельность исполнителя, направленная на создание художественного образа, заложенного поэтом и композитором.

Со времен В.Г. Белинского в психологии утвердилось положение, что художественное мышление – это мышление образами, опирающимися на конкретные представления. Художественный образ – «это цельная и законченная характеристика жизненного явления, соотнесенная с художественной идеей произведения, данная в конкретно-чувственной, эстетически значимой форме» [4, с. 115].

Художественный образ музыкального произведения рассматривается в современной музыкальной психологии как единство материального, духовного и логического начал. Нотный текст и акустические параметры музыкального произведения составляют его материальную основу. Настроения, ассоциации, различные образные видения создают духовную, идеальную сторону музыкального образа. Строение музыкального произведения с точки зрения его